

Ensimmäisen ei-binäärisen olympiaurheilijan saama mediahuomio

22.6.2022

Julia Pajunen
julia.l.pajunen [a] utu.fi
Digitaalinen kulttuuri
Turun yliopisto

Johdanto

Viime vuosien aikana vähemmistöt ja heidän oikeutensa ovat nousseet yhä voimakkaammin esille yhteiskunnassa. Yhdenvertaisuuden edistämiseen tähtäävä toiminta on saanut tilaa mediassa, ja myös urheilumaailman on asettauduttava osaksi tätä kulttuurista muutosta.

Helmikuussa 2022 pidettiin kauan odotetut Pekingin talviolympialaiset. Olympialaisissa tehtiin urheiluhistorian lisäksi myös historiaa vähemmistöjen aseman parantamiseksi, kun osallistujana nähtiin ensimmäinen ei-binäärinen olympiaurheilija, paritaitoluistelija Timothy LeDuc. (NBC Sports 19.2.2022.) Ei-binäärisellä tarkoitetaan henkilöä, jonka sukupuoli-identiteetti ei sovi kaksinapaiseen nainen–mies-jakoon. Hän voi olla esimerkiksi sukupuoleton, intersukupuolinen, muunsukupuolinen tai jotain muuta kaksinapaisen jaon ulkopuolelta. (Barker & Richards 2015, 166.) LeDuc osallistui Pekingin olympialaisiin parinsa Ashley Cain-Gribblen kanssa. Heidät tunnetaan muun muassa Yhdysvaltain taitoluistelun mestaruuskilpailun voittajina vuosilta 2019 ja 2020. (Team USA 27.1.2022.)

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt ovat olleet vahvasti läsnä urheilumaailman muutoksissa. Timothy LeDuc on itse avautunut julkisuudessa seksuaalisuudestaan jo vuonna 2018, kun hän kertoi olevansa homoseksuaali (NBC Sports 19.2.2022). Seksuaalivähemmistöjä edustavia urheilijoita on ollut aina, mutta vasta viime vuosikymmeninä heitä on alkanut tulla avoimesti esille. Uskon, että yleisen ilmapiirin vapautuessa yksittäisen urheilijan kynnys omaan avoimuuteen pienentyy. Ajattelen urheilijoiden avoimuuden ja yksilöiden syrjintään liittyvien aiheiden tarkastelun olevan ajankohtaista ja merkittävää erityisesti suuren mediahuomion ansainneen urheilutapahtuman käsittelyn yhteydessä.

Tässä näkökulmatekstissä tarkastelenkin Timothy LeDucin saamaa mediahuomiota liittyen erityisesti hänen rooliinsa ei-binäärisenä urheilijana. Keskityn valtamedian uutisointiin, sillä LeDuc ei ole aktiivinen sosiaalisessa mediassa. Tarkastelen hänen saamansa mediahuomion tyyliä sekä määrää erityisesti juuri siksi, että hän on ensimmäinen ei-binääriseksi avoimesti identifioituva olympiaurheilija.

Taustaa

Timothy LeDucilta ei ole löydettävissä yleisimpien sosiaalisen median kanavien tilejä. Hänen parinsa Ashley Cain-Gribble puolestaan on aktiivinen omilla tileillään ja erityisesti Instagramissa. Urheilijoilla on kuitenkin yksi yhteinen Instagram-tili @caingribbleeduc (Kuva 1), joka on ollut aktiivisesti toiminnassa Pekingin talviolympialaisista asti. Tilin ylläpitäjästä ei kuitenkaan ole varmuutta, joten en tule käsittelemään kyseisen tilin sisältöä tekstissäni tarkemmin.

Kuva 1. Tilin @caingribbleeduc ensimmäinen julkaisu kommentteineen. Lähde: Instagram, @caingribbleeduc.

Urheilijapari on todennut, ettei halua painottaa julkisuudessa henkilökohtaisia asioitaan vaan urheiluuttaan. He eivät kaipaa mediahuomiota tai valokeilaa, vaan lupaa urheilla omana itsenään. (Team USA 27.1.2022.) Sosiaalisen median tilien puuttuminen kuvastaa mielestäni hyvin vahvasti heidän näkemystään ja lujaa tahtoaan olla ”vain” urheilijoita kuten kaikki muutkin.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä on aina ollut – esillä tai piilossa. Avoimesti vähemmistöjä edustavien urheilijoiden tullessa enenevässä määrin esiin voi myös heidän syrjintänsä ja huono kohtelunsa nousta pintaan. Kaikki ihmiset tulisi nähdä tasa-arvoisina, mistä urheilumaailma on pyrkinyt hyvän urheiluhengen nimissä huolehtimaan tasa-arvo-ohjeistuksilla sekä sääntömuutoksilla. (Erikäinen, Vincent & Hopkins 2022, 89–90.) Useimmissa urheilulajeissa on tarkkaan määritellyt sukupuoliroolit. Yksinkertainen esimerkki on naisten ja miesten jakaminen omiin sarjoihinsa, minkä ongelmallisuuteen on törmätty aikaisemmin muun muassa ensimmäisten transurheilijoiden kohdalla (Erikäinen, Vincent & Hopkins 2022, 80–82). Voisikin kuvitella, että ensimmäisenä ei-binäärisenä olympiaurheilijana Timothy LeDuc olisi kohdannut ihmetystä ja erikoisia tilanteita.

Pareittain suoritettavissa lajeissa, kuten LeDucin ja Cain-Gribblen tapauksessa taitoluistelussa, sukupuoliroolit näkyvät muun muassa tarkempina, sukupuolitettuina sääntöinä. Tällainen eritelty ohje on esimerkiksi se, että naisen saa nostaa piruetissa ilmaan, mutta miehellä on oltava yksi jalka maassa. (Team USA 27.1.2022.) Tämä on mielestäni erittäin mielenkiintoinen yksityiskohta, koska kyseisen säännön mukaan LeDuc siis urheili olympialaisissa kuitenkin miehen roolissa. Tuntuu ristiriitaiselta, että urheilijan identifioituessa ei-binääriseksi hänen kuitenkin oletetaan ja vaaditaan esiintyvän jonkin sukupuolen edustajana. Olisiko uutisointi ollut erilaista, jos pari olisi tehnyt radikaalimpia muutoksia rooleihinsa?

Mediahuomio

Timothy LeDuc on noin neljä vuotta aikaisemmin avautunut seksuaalisesta suuntautumisestaan, joten hänen ei-binäärisyytensä ei ole ainoa hänen yksityiselämänsä liitetty uutisnosto. Tämä ja hänen puuttumisensa sosiaalisesta mediasta vaikuttavat varmasti siihen, minkälaisen ja kuinka suuren mediahuomion LeDuc on saanut osakseen.

LeDucia koskeneet valtamedian artikkelit käsittelevät pääosin hänen ei-binäärisyyttään. Esimerkkinä Google-haku hakusanoilla ”LeDuc” ja ”Olympics 2022” tuo esiin 173 000 tulosta, joista selkeästi suurin osa käsittelee aihetta. (Haku tehty 12.04.2022.) En tiedä, kuuluisiko tuloksesta yllättyä vai ei. Yhtäältä hämmästyin aiheiden suppeudesta tulosten yhteydessä. Toisaalta taas tulosten määrä oli mielestäni suhteellisen pieni ottaen huomioon, että LeDuc on ainoita uutiskynnyksen ylittäneitä seksuaali-/sukupuolivähemmistön edustajia kyseisissä olympialaisissa. Seksuaalivähemmistön edustajien määrän kuitenkin uutisoitiin tuplaantuneen viime

talviolympialaisiin verrattaessa (Outsport 7.2.2022). Mielenkiintoinen huomio on mielestäni myös se, että yksikään uutisista ei liittynyt kyseisen taitoluisteluparin urheilumenestykseen. Pari on menestynyt aikaisemmin varsin hyvin, mutta näissä olympialaisissa he sijoittuivat kahdeksanneksi eli uutisoinnin puuttumiseen voi vaikuttaa myös heidän ”huono” sijoituksensa.

Tarkastelin myös yhtä Eurosportin videotallennetta taitoluisteluparin suorituksista olympiajäällä. LeDucin ei-binäärisyyttä ei tuotu esiin suorituksen yhteydessä, mutta sen sijaan videon nimi Timothy LeDuc becomes first non-binary athlete to compete in Winter Olympics | 2022 Winter Olympics (Eurosport 2022) toi asian hyvin selkeästi esiin. Otsikkotasolla asia tuotiin poikkeuksetta esiin myös valtamedian uutisoinnissa, jolloin voisi siis ajatella, että uutisten pääaiheena olisi ollut juuri urheilijan ei-binäärisuus. Sekä videotallenteella että valtamedian uutisoinneissa oli siis huomattavissa samanlainen ”neutraalius”. Uutisoitava asia, tässä tapauksessa ensimmäisen ei-binäärisen olympiaurheilijan olemassaolo, tuotiin esiin liikoja spekuloiden ja ihmettelemättä. Yksilön seksuaalisuus tai identiteetti ei mielestäni olekaan asia, jolla valtamedian kuuluisi mässäillä. Toisaalta aihe on kuitenkin ylittänyt uutiskynnyksen, joten ei voida sanoa, että aihe olisi jätetty täysin käsittelemättä.

Aihetta on mielenkiintoista tarkastella myös vertaamalla LeDucin medianäkyvyyttä transurheilijoiden osakseen saamaan huomioon. Heidän kohdallaan sarjaan valikoituminen ja siellä suoriutuminen on ollut huomattavasti enemmän esillä kuin ei-binäärillä urheilijalla. Mutta olisiko tilanne ollut sama, jos ensimmäinen ei-binäärinen olympiaurheilija olisikin kilpaillut yksilölajissa? Toisaalta myös taitoluistelun pareittain suoritettavissa kilpailuissa urheilijan sukupuolella ja/tai sukupuoli-identiteetillä on yllättävän paljon väliä, sillä naisen ja miehen roolit ovat lajissa selkeät ja toisistaan erotellut.

Urheilumaailma on huomannut kaksijakoisen naiset–miehet-luokittelun olevan osittain rajoittava. Onkin alettu pohtia mahdollista kolmatta ryhmää, joka edustaisi ei-binäärisiä urheilijoita. Muutos on kuitenkin vielä hyvin alussa, eikä konkreettisia tekoja ole toteutettu. (Erikäinen, Vincent & Hopkins 2022, 76.) Tämä olisi hieno, joskin erittäin suuri muutos urheilussa. Mielenkiintoista olisi nähdä miten, jos mitenkään, tämä vaikuttaisi parilajeihin. Esimerkiksi LeDucin ja Cain-Gribblen tapauksessa vain toinen heistä on ei-binäärinen: Saisivatko he osallistua kolmannen ryhmän kilpailuihin? Tai vaadittaisiinko heiltä kyseistä siirtymistä? Entä vaikuttaisiko tämä muutos heidän suoritukseensa? Kysymyksiä on tällä hetkellä huomattavasti enemmän kuin saatavilla olevia vastauksia.

Lopuksi

Vähemmistöjen asema ja heihin kohdistuvan syrjinnän monet muodot ulottuvat laajasti koko kulttuuriimme. Näin ollen aihe on läsnä myös urheilukentillä. Pekingin talviolympialaisissa näimme maailman jälleen hiukan avautuvan, kun osallistujana oli ensimmäinen avoimesti ei-binäärinen olympiaurheilija Timothy LeDuc.

Valtamedia antoi parinsa Ashley Cain-Gribblen kanssa Yhdysvaltoja paritaitoluistelussa edustaneen Timothy LeDucin avoimuudelle yllättävän armollisen ja neutraalin vastaanoton. Uutisointi ei keskittynyt ihmettelyyn vaan toi LeDucin identiteettiin liittyvän asian yleiseen tietoisuuteen melko kevyesti. Aihe kuitenkin kiinnosti mediaa, sillä se oli harvoja uutiskynnyksen ylittäneitä, urheilijavähemmistöihin liittyneitä aiheita Pekingin talviolympialaisissa. Median tyyli oli mielestäni kunnioittava, sillä urheilijapari on tuonut itsekin esiin, ettei tahdo ihmisten keskittymisen siirtyvän pois urheilusuorituksista. Pohdinnan arvoisia ovat kuitenkin avoimuuden seuraukset ja laajemmat vaikutukset urheilumaailman tasa-arvolle ja yhdenvertaisuudelle. Ovatko kentät – ja jäät – nyt avoinna kaikille yksilöllisesti? Ja voiko urheilija olla vain urheilija edustamatta sukupuoltaan? Jään mielenkiinnolla odottamaan kehitystä ja muutoksia, joita tulevaisuus toivottavasti tuo tullessaan.

Lähteet

Kaikki lähteet tarkistettu 26.04.2022

Kuva1. Instagram-tili @caingribbleleduc. <https://www.instagram.com/p/CZfOtAmu8uu/>

Barker, Meg John & Christina Richards. 2015. "Further genders." Teoksessa Barker Meg, John & Richards, Christina (toim.). *The Palgrave handbook of the psychology of sexuality and gender*. Palgrave Macmillan/Springer Nature. 166–167. https://doi.org/10.1057/9781137345899_1

Erikäinen, Sonja, Ben Vincent & Al Hopkins. 2022. "Specific Detriment: Barriers and Opportunities for Non-Binary Inclusive Sports in Scotland." *Journal of Sport and Social Issues* 46 (1): 75–102. <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0193723520962937>

Eurosport. 2022. "Timothy LeDuc becomes first non-binary athlete to compete in Winter Olympics | 2022 Winter Olympics." Youtube-video. <https://www.youtube.com/watch?v=vBS8wHsLlwl>

NBC Sports 19.2.2022. Azzi, Alex. "Nonbinary figure skater Timothy LeDuc makes Winter Olympic history." <https://onherturf.nbcsports.com/2022/02/19/nonbinary-figure-skater-timothy-leduc-makes-winter-olympic-history/>

OutSport 7.2.2022. SBNATION. "At least 36 out LGBTQ athletes in Beijing Winter Olympics, a record." <https://www.outsports.com/olympics/2022/1/26/22899981/beijing-winter-olympics-lgbtq-gay-athletes-list>

Team USA, News 27.1.2022. Rutherford Lynn. "Cain-Gribble & LeDuc: 'Creating the space to be different.'" <https://www.teamusa.org/News/2022/January/27/Cain-Gribble-And-LeDuc-Creating-The-Space-To-Be-Different?fbclid=IwAR23bWc2JB7j90prMlIfKRU1qJRfEBp6KRgb75LhaqL2bhX9wbT-UfZjXVk>